

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่รัฐจะต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้รับความเสมอภาคในการปกป้องสิทธิของตนเอง ตามหลักการในแนวคิดที่ว่า “บุคคลมีสิทธิเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย” (Equality under the law) ซึ่งมาจากปณิธานของนักทฤษฎีสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติข้อ 7 ซึ่งบัญญัติว่า “ทุกคนเสมอภาคตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ อันเป็นการล่วงละเมิดปณิธานและจากการยุ้งให้เกิดการเลือกปฏิบัติดังกล่าว” จะเห็นได้ว่าการที่บุคคลใด ๆ จะเสมอภาคกันและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยเท่าเทียมกันตามสภาพความเป็นจริงนั้น รัฐมีหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดความสมดุลบนความถูกต้องเป็นธรรมและเสมอภาค ในความแตกต่างของปัจจัยพื้นฐาน เช่น ความยากจน อายุ เป็นต้น และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 33 บัญญัติว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. 2552 : ออนไลน์) แสดงว่าบุคคลใด ๆ ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ การมีทนายความเพื่อช่วยเหลือ ไม่ว่าจะในระหว่างการสอบสวนและการพิจารณาคดีซึ่งทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือผู้ต้องขัง สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่และเป็นธรรมตามหลักนิติธรรม (Due process) และเป็นสิ่งจำเป็นตราบใดที่ยังไม่มีเครื่องมือที่สามารถแบ่งแยกผู้บริสุทธิ์ออกจากผู้กระทำความผิด แม้ว่าในปัจจุบันรัฐได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อขยายสิทธิให้เพิ่มขึ้นในการมีทนายความ เพื่อช่วยเหลือจำเลยในคดีอาญาโดยทั่วไปและจำเลยในคดีอาญาที่ยากจน (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 19) พ.ศ.2539. 2552 : ออนไลน์) มาตรา 6) กำหนดให้ศาลต้องถามจำเลยก่อนเริ่มพิจารณาคดีว่ามีทนายความหรือไม่ หากจำเลยไม่มีทนายความและจำเลยต้องการ ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้สำหรับคดีที่มีอัตราโทษจำคุกหรือคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่ถูกต้อง โดยรัฐได้สังเกตเห็นว่าผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้ต้องขังได้รับการปฏิบัติไม่เท่าเทียมกันและไม่สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และเพื่อให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้ต้องขัง ได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยเท่าเทียมกันและมีโอกาสต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ จะเห็นได้ว่าสังคมวิวัฒนาการไปในหลาย ๆ ด้าน กฎเกณฑ์ของสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ประชาชนซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง และกรรมกร เป็นผู้ด้อยโอกาสในการรับรู้ความเปลี่ยนแปลงของกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งบุคคลเหล่านี้อาจไม่เข้าใจในกฎเกณฑ์ที่มีอยู่

หรือไม่ว่ามีกฎหมายที่คอยช่วยเหลือ ดังนั้น จะต้องอาศัยบุคคลที่คอยช่วยเหลือในการที่จะรับรู้สิทธิ และต่อสู้ทางกฎหมายได้อย่างเท่าเทียมกัน และผู้ที่คอยช่วยเหลือแก่ผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะที่เป็นผู้ต้องขังในคดีอาญาซึ่งถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ รัฐได้จัดหาบุคคลที่คอยช่วยเหลือทางกฎหมายให้แก่ทนายขอแรง ก็เพื่อเป็นหลักประกันแห่งความยุติธรรมในการต่อสู้คดีกับรัฐได้มากขึ้น และลดความเหลื่อมล้ำในฐานะทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นอุปสรรคในการต่อสู้คดี ทนายขอแรงที่ศาลจัดหาให้โดยจำเลยไม่ต้องเสียค่าจ้างทนายความแต่อย่างใด ทนายขอแรงเมื่อได้รับการแต่งตั้งจากจำเลยโดยศาลเป็นผู้จัดหาให้จะทำหน้าที่แทนตัวความหรือจำเลยเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของจำเลยที่พึงมีพึงได้ตามกฎหมาย

ปัจจุบันนี้ได้มีทนายความที่ประจำและขึ้นทะเบียนไว้ในแต่ละจังหวัดแสดงความประสงค์เป็นทนายขอแรง โดยลงชื่อขึ้นทะเบียนเป็นทนายขอแรงต่อสำนักงานสภาทนายความจังหวัดเพื่อเป็นทนายขอแรงประจำศาลแต่ละศาลในจังหวัดนั้น ๆ เพื่อคอยช่วยเหลือผู้ต้องขังที่ถูกฟ้องเป็นคดีอาญาต่อศาลในแต่ละศาลของจังหวัดนั้น ๆ การปฏิบัติงานของทนายขอแรงประจำศาลถือเป็นภาระหน้าที่ที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง และถือเป็นบุคลากรที่สำคัญของสภาทนายความประจำจังหวัดที่คอยช่วยเหลือประชาชนในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และแก้ต่างคดีในการฟ้องร้องต่อศาลให้แก่จำเลย เพื่อเป็นการอำนวยความยุติธรรมและยังเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีต่อภาครัฐและสถาบันทนายความกับประชาชนได้ดีอีกทางหนึ่งด้วย และนอกจากนี้ทนายขอแรงยังเป็นผู้ที่ช่วยเหลือสังคมและชุมชนและเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมเกิดความสมดุล

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความเจริญและเป็นเมืองท่องเที่ยว และมีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก ทำให้มีประชาชนอพยพเข้ามาประกอบอาชีพและพำนักอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวนมาก มีการประกอบอาชีพต่าง ๆ และกระทำการต่าง ๆ ที่อาจเป็นการละเมิดกฎหมายและกระทำผิดกฎหมายมากมาย ดังนั้นในแต่ละวันจึงมีเหตุการณ์กระทำความผิดเกิดขึ้น สำหรับผู้กระทำความผิดที่มีฐานะและมีความรู้ก็มักจะหาทนายความในการต่อสู้คดีและคอยให้คำแนะนำ ปกป้อง ไปด้วยตนเอง แต่สำหรับผู้ที่มีฐานะยากจนหรือไม่มีความรู้และมีรายได้น้อย ไม่สามารถหาทนายความเพื่อช่วยเหลือตนเองในการต่อสู้คดีได้ จึงมีทนายความลงชื่อเป็นทนายขอแรงของสำนักงานสภาทนายความจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวนมาก เพื่อคอยช่วยเหลือและเป็นทนายความในการแก้ต่างคดีความให้แก่จำเลยในคดีอาญาที่ถูกฟ้องในศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา

จากการที่มีทนายความที่ศาลตั้งให้หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ทนายขอแรง” เพื่อเป็นทนายความคอยแก้ต่างคดีอาญาให้แก่จำเลยในศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา นั้น ปรากฏว่าในปัจจุบันนี้มีคดีสู่ศาลเป็นจำนวนมากและคดีส่วนใหญ่จะใช้

ทนายนความโดยศาลตั้งให้หรือทนายนขอแรงเนื่องจากตัวความเป็นคนยากจน รายได้น้อย ไม่สามารถว่าจ้างทนายนความให้ตนเองได้

ผู้ศึกษาในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่คนหนึ่งในหน่วยงานศาลยุติธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีความคุ้นเคยกับทนายนความในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกิดความสนใจเกี่ยวกับทนายนความ ที่ขึ้นทะเบียนต่อสำนักงานสภาพทนายนความจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและลงชื่อเป็นทนายนขอแรงว่ามีแรงจูงใจอะไรบ้างในการเข้าเป็นทนายนขอแรงและศึกษาความสัมพันธ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการเข้าเป็นทนายนขอแรงของสำนักงานสภาพทนายนความจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับแรงจูงใจในการเข้าเป็นทนายนขอแรงของสำนักงานสภาพทนายนความจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความสำคัญของการวิจัย

เพื่อทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่มีแรงจูงใจในการเข้าเป็นทนายนขอแรงของสำนักงานสภาพทนายนความจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับแรงจูงใจ และสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางให้แก่สำนักงานสภาพทนายนความจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการเข้าเป็นทนายนขอแรงมากขึ้น และนำข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษาไปใช้ในการประชาสัมพันธ์และเพื่อก่อให้เกิดแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. หน่วยในการวิเคราะห์
หน่วยในการวิเคราะห์ คือ ทนายนขอแรงของสำนักงานสภาพทนายนความจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ประชากร
ประชากรในการวิจัย คือ ทนายนความที่ลงชื่อเป็นทนายนขอแรงของสำนักงานสภาพทนายนความจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและรับเป็นทนายนความเพื่อช่วยเหลือแก่ต่างคดีให้จำเลยคดีอาญาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2550 จำนวน 200 คน ซึ่งศึกษาทั้งหมด

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาแรงจูงใจในการเข้าเป็นทนายขอแรงของสำนักงานสภาพนายความ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล

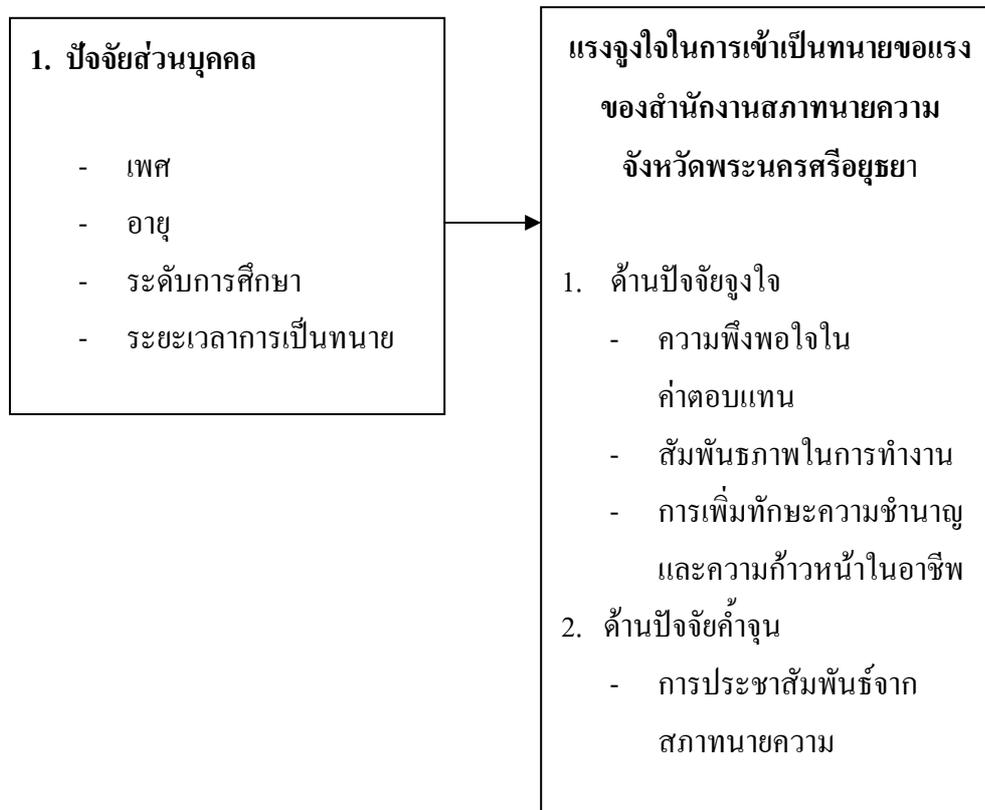
3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ แรงจูงใจในการเข้าเป็นทนายขอแรงด้านปัจจัยจูงใจ และด้าน
ปัจจัยค้ำจุน

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การที่ได้ศึกษาจากเอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแรงจูงใจทนายขอแรง
ของสำนักงานสภาพนายความจังหวัดพระนครศรีอยุธยามากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ซึ่งนำมาสร้าง
เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและขอบเขตในการกำหนดตัวแปรต่าง ๆ และตั้งสมมติฐานได้ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แรงจูงใจ หมายถึง ความพึงพอใจที่บุคคลได้รับการกระตุ้นให้กระทำและต้องการได้รับการตอบสนองอย่างมีเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย แรงจูงใจด้านปัจจัยจูงใจและด้านปัจจัยค้ำจุนที่กระตุ้นให้บุคคลตัดสินใจในการสมัครเป็นนายขอแรง

2. ปัจจัยจูงใจ หมายถึง ความพึงพอใจในค่าตอบแทน สัมพันธภาพในการทำงาน การเพิ่มทักษะความชำนาญ ความก้าวหน้าในอาชีพ

2.1 ความพึงพอใจในค่าตอบแทน หมายถึง ตัวเงินที่รัฐจ่ายให้แก่ทนายความที่ศาลตั้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 พ.ศ. 2548 บัญญัติว่า “ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้ศาลตั้งทนายความให้ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มพิจารณา ให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการทนายความ ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้ ให้ศาลจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความที่ศาลตั้งตามมาตรา นี้ โดยคำนึงถึงสภาพแห่งคดี และสถานะทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง”

2.2 สัมพันธภาพในการทำงาน หมายถึง ความเกี่ยวข้องระหว่างทนายขอแรงของสำนักงานสภาทนายความจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับการบริการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ศาล ตำรวจ จำเลย

2.3 การเพิ่มทักษะความชำนาญ หมายถึง การได้พัฒนาความรู้ความสามารถในการว่าความและเสริมสร้างประสบการณ์ในการเป็นทนายเพิ่มขึ้น

2.4 ความก้าวหน้าในอาชีพ หมายถึง การเป็นทนายขอแรงของสำนักงานสภาทนายความจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสร้างความมั่นคงยั่งยืนในการประกอบอาชีพ และมั่นใจว่าสามารถมีงานทำอยู่ตลอดเวลา ตลอดจนสามารถนำจำนวนคดีของการว่าความไปสอบเพื่อเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาหรืออัยการได้ต่อไป

3. ปัจจัยค้ำจุน หมายถึง การประชาสัมพันธ์จากสภาทนายความ การส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นทนายขอแรง

3.1 การประชาสัมพันธ์จากสภาทนายความ หมายถึง ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเป็นทนายขอแรงของสำนักงานสภาทนายความจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ประชาสัมพันธ์ให้ทนายความได้ทราบถึงการเข้าเป็นทนายขอแรง

3.2 การส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นทนายขอแรง หมายถึง การเป็นทนายขอแรงเพื่อให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่จำเลยในคดีอาญา กรณีที่จำเลยไม่สามารถว่าจ้าง

ทนายนายความได้ และต้องการทนายนายความเพื่อช่วยเหลือ โดยจำเลยที่ได้รับความช่วยเหลือนั้นไม่ต้องเสียค่าตอบแทนหรือค่าจ้างแก่ทนายนายความ

4. สำนักงานสภาพทนายนายความจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมายถึง หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบเข้าชื่อเป็นทนายนายความประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานการวิจัย

1. เพศของทนายนายขอแรงมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเข้าเป็นทนายนายขอแรงของสำนักงานสภาพทนายนายความจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. อายุของทนายนายขอแรงมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเข้าเป็นทนายนายขอแรงของสำนักงานสภาพทนายนายความจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ระดับการศึกษาของทนายนายขอแรงมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเข้าเป็นทนายนายขอแรงของสำนักงานสภาพทนายนายความจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. ระยะเวลาการเป็นทนายนายขอแรงมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเข้าเป็นทนายนายขอแรงของสำนักงานสภาพทนายนายความจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางแก่สำนักงานสภาพทนายนายความจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ทนายนายความเข้าร่วมขึ้นทะเบียนต่อสำนักงาน สภาพทนายนายความจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เข้าเป็นทนายนายขอแรงเพิ่มขึ้น

2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลเข้าสมัครเป็นทนายนายขอแรงของศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา